

Ruoka-aputoiminnan kehittäminen Varsinais-Suomessa

Kaupunginhallitus 07.10.2025 § 341
782/00.04.01/2025

Valmistelija: hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen, hallintojohtaja Anni Hakala, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä on Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalin, Raision ja Ruskon kuntien vuonna 2022 perustama yhteistyöorganisaatio. Perussopimuksen mukaan kuntayhtymän päätehtäviin kuuluu kuntayhteistyön yleinen kehittäminen ja kuntienvälisen yhteistoiminnan kehittäminen.

Ruoka-apu on lakisääteistä sosiaaliturvaa täydentävää ruokalahjoituksina jaettavaa vapaaehtoista apua yhteiskunnan vähävaraisille ja avun tarpeessa oleville henkilöille.

Turun kaupunki on koordinoanut Varsinais-Suomen alueen ruoka-aputoiminnan kehittämistä sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksella vuoden 2024 aikana. Kehitystyön tuloksena Turun kaupunki, Länsi-Suomen diakonialaitoksen säätiö, Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varha, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä sekä Punaisen ristin Varsinais-Suomen piiri ovat päättäneet käynnistää Varsinais-Suomessa uuden keskitetyn koordinaation ruoka-apumallin vuonna 2026. Malliin pyydetään mukaan kaikkia Varsinais-Suomen kuntia.

Keskitetyn koordinaation toimintamallissa operatiivisen ruoka-avun toteutuksen keskiössä toimisi jatkossa koordinoiva keskusyksikkö, joka vastaisi alueen ruoka-avun keräämisestä kootusti. Keskusyksiköllä olisi keskitetty varasto, johon alueen jaettava ruoka-apu kerättäisiin. Keskusyksikkö huolehtisi myös ruoka-avun eteenpäin jakamisesta ruoka-aputoimijoiden verkostolle eri pisteisiin ja eri jakamismuotoihin. Keskitetyn mallin etuna olisi se, että lahjoitusruuan kerääminen alkutuotannosta sekä kaupan- ja teollisuuden aloilta tehostuisi. Ruuan lahjoittajien kannalta olisi yksinkertaisempaa, että lahjoituksia ottaisi vastaan yksi keskitetty taho, joka jakaisi ruokaa eteenpäin ruoka-apua jakaville toimijoille. Vastaava keskitetyn terminaalin malli on käytössä muun muassa Helsingissä (Stadin safka) ja Tampereen seudulla (Ruokapankki).

Toimintamallia on esitelty kevään aikana Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän seutuhallitukselle ja kuntajohtajakokoukselle. Turun kaupunkiseudun seutuhallitus on päättänyt kokouksessaan 23.4.2025 38 § esittää kuntayhtymän jäsenkunnille, että ne ottavat omassa päätöksenteossään kantaa keskitetyksi koordinoituun ruoka-avun malliin.

Keskitetyn ruoka-avun järjestäjiksi ja rahoittajiksi pyydetään mukaan myös muita Turun seudun ja Varsinais-Suomen kuntia. Keskitetyn ruoka-apumallin rahoitusosuuden laskentaperusteeksi esitetään kuntien osalta 0,5 euroa per asukas.

Ruoka-apu Raisiossa

Raisiossa ruoka-apua on ollut tarjolla Punaisen ristin kautta sekä Raision seurakunnan että ViaDia Raision jakamana. Punaisen ristin Raision osasto on vastannut yhteistyössä kaupungin kanssa koulujen ruokajaosta seitsemällä koululla ja ruokajaossa tilastoitiin yhteensä 13.038 käyntikertaa vuoden 2024 aikana. Karkeasti arvioiden ruokaa jaettiin noin 26.000

annosta. Mukana on ollut yhteensä noin 50 vapaaehtoista ja 6 vastuuvapaaehtoista. Vapaaehtoiset ovat käyttäneet yhteensä arviolta noin 1300 tuntia tähän vapaaehtoistehtävään vuoden 2024 aikana.

Raision seurakunnan ruoka-apu on tarkoitettu pienituloisille raisiolaisille. Jaossa on hävikkiruokaa, jota saadaan muun muassa Operaatio ruokakassilta ja muilta yhteistyökumppaneilta.

ViaDia Raisio on ollut myös osatoteuttajana vuoden 2024 hankkeessa. Toiminta perustuu lahjoituksiin ja vapaaehtoisuuteen. ViaDia tarjoaa ilmaista ruoka-apua vähävaraisille, lapsiperheille, työttömille, opiskelijoille ja eläkeläisille. Ruoka-apu on yhdistyksen tärkein toimintamuoto ja jaossa on pääosin hävikkiruokaa, joka tulee Operaatio Ruokakassin kautta. Ruoanjakotilaisuuksissa on ruokakassien lisäksi tarjolla myös lämmintä ruokaa. Yhdistyksen tilaisuuksiin osallistuneiden määrä on vaihdellut 150–230 osallistujan välillä per tilaisuus. Vuonna 2023 yhdistys on jakanut noin 4300 ruokakassia.

Raision ruoka-aputoiminnan kehityskohteena on todettu, että tarvitaan vahvistettua logistiikkaa ja ruoan säännöllisyyden lisäämistä sekä monipuolistamista.

Keskitetyn mallin hyötyjä kunnille

Keskitetyn mallin hyötynä mukaan lähteville kunnille on mm. läpinäkyvän, yhteisvastuullisen ja kehittyvän ruoka-avun koordinoitu toteutus, ruoka-avun jakopisteiden luominen tai olemassa olevien vahvistaminen sekä koordinoitu kanava hävikkiruoan hyödyntämiseen. Kunnan alueelta haetaan ruoan jakamista varten paikallinen yhdistys sopimuskumppaniksi ja yhdistys voi puolestaan saada rahoitusta toiminnalleen THL:n rahoituksesta vuodesta 2027 alkaen. Lisäksi keskitetyn mallin hyötynä on vaikuttavuuden mittauksen ja raportoinnin parantuminen. Keskitetyssä mallissa tunnusluvut toimitetaan vuosittain. Jakopisteissä on saatavilla Varhan palveluohjausta (SOIHTU) ja diakoniayhteistyötä. Lisäksi jakopisteissä toimivia vapaaehtoisia koulutetaan ja ohjataan. Keskitetyn mallin avulla ruoka-aputoiminnan kehittämiseen tulee jatkuvuutta niin alueellisesti kuin paikallisesti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

1. toteaa kantanaan, että se kannattaa Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän esitystä keskitetyksi koordinoitun ruoka-avun mallista ja
2. päättää, että Raision kaupunki osallistuu Varsinais-Suomen keskitettyyn ruoka-apumallin koordinointiin esitetyllä maksuosuudella 0,50 euroa/asukas. Määräraha huomioidaan vuoden 2026 talousarvion valmistelussa ja varataan päätöksentekopalvelujen budjettiin (hyte-toiminta).

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.